

0012

Bijlage B 91-72b

15 JUL 1991

91-0997-ALG

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Tonkes en partners

Management en advies

[REDACTED]

STOWAT

een nieuwe organisatie voor onderzoek
ten behoeve van integraal waterbeheer

opdracht Unie van Waterschappen
 i.s.m. Stora en Samwat

ir.Hommo H. Tonkes, 23 september 1991

Inhoud:	Pagina:
1. Nieuwe organisatie voor onderzoek t.b.v. integraal waterbeheer	1
1.1 Inleiding en vraagstelling	
1.2 Integratie van onderzoeksactiviteiten	
2. STORA	3
2.1 Huidige situatie	
2.2 Commentaar	
3. SAMWAT	5
3.1 Huidige situatie	
3.2 Commentaar	
4. Nieuwe organisatie	6
4.1 Doelstelling	
4.2 Juridische Structuur	
4.3 Deelnemers, participanten en financiële middelen	
4.4 Bestuur	
4.5 Personeel	
4.6 Relatie met andere organisaties	
4.7 Begeleidings- en adviesstructuur	
4.8 Ruimtebehoefte	
4.9 Overgang STORA en SAMWAT naar STOWAT	
5. Uitvoeringsstappen	12
6. Samenvatting	13

8 Onderzoeksstructuur waterbeheer

Inleiding

In de vergadering van uw bestuur van oktober 1988 vond een discussie plaats over de positie van de waterschappen met betrekking tot onderzoek op het gebied van het waterkwaliteitsbeheer, het waterkwantiteitsbeheer en het waterkeringbeheer. Conclusie van die discussie was dat naar verwachting de waterschappen in de toekomst meer aandacht zouden moeten gaan besteden aan onderzoek. Ingestemd werd in dat verband met de conclusie dat de inspanningen op onderzoeksterrein waar mogelijk zouden moeten worden gebundeld.

Wat betreft het onderzoek op het gebied van beheer en onderhoud van waterkeringen oordeelde uw bestuur het voor de hand liggend in deze voorschijns aan te sluiten bij de onderzoeksactiviteiten van de Technische Adviescommissie Waterkeringen (TAW).

Voor het onderzoek op het gebied van het waterbeheer achtte uw bestuur de tijd toen (nog) niet rijp een eindoordeel uit te spreken. Met name voor het kwantiteitsbeheer bestond te weinig inzicht in de behoefte aan gemeenschappelijk onderzoek. Uw bestuur besloot het Staringcentrum opdracht te verlenen in een programmeringsstudie deze behoefte nader in beeld te brengen. Het eindrapport van deze programmeringsstudie werd in het najaar van 1990 aan uw bestuur aangeboden. De studie toonde aan dat er een substantiële behoefte is aan gemeenschappelijk onderzoek op het gebied van het waterkwantiteitsbeheer alsook op het overgangsgebied met het waterkwaliteitsbeheer. De vraag die toen voor lag was of in navolging van het waterkwaliteitsbeheer (STORA) ook voor het waterkwantiteitsbeheer een onderzoeksstichting in het leven zou moeten worden geroepen.

De discussie over deze vraag liep parallel aan de besluitvorming over de voortzetting van SAMWAT. Tegelijkertijd vond binnen de STORA een gedachtenwisseling plaats over de toekomst van deze stichting.

Besluitvorming tot nu toe

Het samenlopen van deze sporen bracht uw bestuur in de vergadering van 12 oktober 1990 tot het besluit om te streven naar een nieuw te vormen onderzoeksstichting die het gehele waterbeheer zal moeten omvatten. In deze stichting, die per 1 januari 1992 zou dienen te functioneren, zouden de activiteiten van STORA en SAMWAT dienen op te gaan.

In november 1990 gaf het IPO tijdens een periodiek bestuurlijk overleg met de Unie te kennen in principe positief te staan ten opzichte van het formeren van een nieuwe onderzoeksstichting. Een voorbehoud maakte het IPO wat betreft het onderbrengen in de stichting van onderzoek op het gebied van grondwater.

De STORA en SAMWAT gingen in december 1990 akkoord met de vorming van zo'n nieuwe onderzoeksstructuur.

Begin 1991 werd op initiatief van het dagelijks bestuur van de Unie een bestuurlijke overlegstructuur opgezet waarin de verdere uitwerking van de nieuw te vormen onderzoeksstructuur werd begeleid. Voorts werd het bureau Tonkes en partners gevraagd om dit proces met voorstellen voor de structurering mede vorm te geven.

Rapport bureau Tonkes en partners

Het bureau Tonkes en partners heeft 23 september jl. gerapporteerd. Een exemplaar van dit rapport treft u bijgaand als bijlage B 91-72b aan. In dit rapport doet het bureau voorstellen voor de verdere organisatie van de nieuwe structuur. Centraal staat daarin de bestuurlijke ontkoppeling van de Unie. Daarnaast wordt wat betreft de 'ambtelijke' structuur een tweetal varianten aangegeven, te weten:

- a onder te brengen bij het Uniebureau;
- b als afzonderlijke Stichting dat wil zeggen juridisch en financieel geheel los van de Unie.

In het tweede model wordt wel de ruimte gemaakt om tegen betaling gebruik te maken van de faciliteiten van het Uniebureau. Het personeel zou echter in principe bij de nieuwe stichting in dienst komen. Ook geeft het rapport in overweging de standpuntbepaling van de waterschapsvertegenwoordigers in de nieuwe structuur te laten lopen via de verschillende overlegstructuren van de Unie. Hiermee beoogt het rapport de bestuurlijke overkoepeling van de nieuwe onderzoeksstructuur te beperken tot een enkelvoudig bestuur, klein van omvang.

Het dagelijks bestuur heeft in zijn vergadering van 27 september jl. over het rapport een eerste gedachtenwisseling gehad. Daarbij sprak het dagelijks bestuur zijn voorkeur uit voor een scherpe en heldere bestuurlijke ontkoppeling van de Unie.

Het dagelijks bestuur achtte het niet verantwoord de Unie als vereniging op enigerlei wijze bestuurlijk of financieel te committeren. Ook wilde het dagelijks bestuur zich niet op voorhand binden aan de stichtingsvorm. Het dagelijks bestuur sloot verder, inzake de 'ambtelijke' ondersteuning, noch het vormen van een afzonderlijke afdeling die op basis van lastenverrekening zou werken voor de nieuwe onderzoeksstructuur noch het onderbrengen van het personeel bij die nieuwe structuur uit. Het oprichten van een vereniging achtte het dagelijks bestuur een alternatief dat het overwegen waard is. Voorts oordeelde het bestuur het noodzakelijk om alvorens tot verdere besluitvorming over te gaan de mening van de achterban en daarvan vooral de waterkwaliteitsbeheerders te peilen. De definitieve besluitvorming zou vervolgens in de bestuursvergadering van december kunnen plaatsvinden.

Voorstel

Uw bestuur wordt voorgesteld over de opzet van de te vormen onderzoeksstructuur aan de hand van het rapport van bureau Tonkes en partners een eerste gedachtenwisseling te hebben.

- - - - -

WW/ES
02.10.1991
B

Rapport bureau Tonkes en partners

Het bureau Tonkes en partners heeft 23 september jl. gerapporteerd. Een exemplaar van dit rapport treft u bijgaand als bijlage B 91-72b aan. In dit rapport doet het bureau voorstellen voor de verdere organisatie van de nieuwe structuur. Centraal staat daarin de bestuurlijke ontkoppeling van de Unie. Daarnaast wordt wat betreft de 'ambtelijke' structuur een tweetal varianten aangegeven, te weten:

a onder te brengen bij het Uniebureau;

b als afzonderlijke Stichting dat wil zeggen juridisch en financieel geheel los van de Unie.

In het tweede model wordt wel de ruimte gemaakt om tegen betaling gebruik te maken van de faciliteiten van het Uniebureau. Het personeel zou echter in principe bij de nieuwe stichting in dienst komen. Ook geeft het rapport in overweging de standpuntbepaling van de waterschapsvertegenwoordigers in de nieuwe structuur te laten lopen via de verschillende overlegstructuren van de Unie. Hiermee beoogt het rapport de bestuurlijke overkoepeling van de nieuwe onderzoeksstructuur te beperken tot een enkelvoudig bestuur, klein van omvang.

Het dagelijks bestuur heeft in zijn vergadering van 27 september jl. over het rapport een eerste gedachtenwisseling gehad. Daarbij sprak het dagelijks bestuur zijn voorkeur uit voor een scherpe en heldere bestuurlijke ontkoppeling van de Unie.

Het dagelijks bestuur achtte het niet verantwoord de Unie als vereniging op enigerlei wijze bestuurlijk of financieel te committeren. Ook wilde het dagelijks bestuur zich niet op voorhand binden aan de stichtingsvorm. Het dagelijks bestuur sloot verder, inzake de 'ambtelijke' ondersteuning, noch het vormen van een afzonderlijke afdeling die op basis van lastenverrekening zou werken voor de nieuwe onderzoeksstructuur noch het onderbrengen van het personeel bij die nieuwe structuur uit. Het oprichten van een vereniging achtte het dagelijks bestuur een alternatief dat het overwegen waard is. Voorts oordeelde het bestuur het noodzakelijk om alvorens tot verdere besluitvorming over te gaan de mening van de achterban en daarvan vooral de waterkwaliteitsbeheerders te peilen. De definitieve besluitvorming zou vervolgens in de bestuursvergadering van december kunnen plaatsvinden.

Voorstel

Uw bestuur wordt voorgesteld over de opzet van de te vormen onderzoeksstructuur aan de hand van het rapport van bureau Tonkes en partners een eerste gedachtenwisseling te hebben.

- - - - -

WW/ES
02.10.1991
B

1. NIEUWE ORGANISATIE VOOR ONDERZOEK T.B.V. INTEGRAAL WATERBEHEER

1.1 Inleiding en vraagstelling

Diverse organisaties houden zich, als beheerder of als (onderzoeks)instelling, bezig met onderzoek op het terrein van het waterbeheer. Gezien de spreiding en geringe omvang van deze organisaties is versnippering niet uitgesloten. Voor gezamenlijk onderzoek zijn er een tweetal samenwerkingsverbanden van o.a. de Unie van Waterschappen, Rijkswaterstaat en het IPO namelijk STORA en SAMWAT. Op het terrein van het waterkwantiteitsbeheer vindt vrijwel geen gemeenschappelijk onderzoek plaats. In opdracht van de Unie van Waterschappen heeft het Staring Centrum hiervoor een programmeringsstudie verricht op basis waarvan een aantal onderzoeksonderwerpen zijn geselecteerd.

De beleidsontwikkeling naar integraal waterbeheer en (integrale) waterbeheersplannen stellen steeds hogere eisen aan de kennis en mogelijkheden van de watersystemen. Integraal waterbeheer vraagt kennis van bepalende en beïnvloedende factoren van watersystemen (oppervlakte-, grond- en afvalwater) om een optimaal systeem van functioneren te ontwikkelen. Dit vereist onderzoek en bereidheid tot veranderingen.

Binnen de Unie van Waterschappen is de afgelopen jaren een discussie ingezet over de mogelijkheden voor verder gemeenschappelijk onderzoek. Dit leidde in 1990 tot een benadering waarbij bestaande activiteiten van STORA en SAMWAT tezamen met nieuwe onderzoeksgebieden basis zouden vormen voor een integrale onderzoeksstructuur voor zowel grond- als oppervlaktewater. Ter voorbereiding werd een bestuurlijke overleggroep met een ambtelijke adviesgroep ingesteld, samengesteld uit Unie van Waterschappen, Rijkswaterstaat, IPO, STORA en SAMWAT.

Het doel is een nieuwe, verbeterde organisatie op te richten voor toegepast onderzoek ten behoeve van de waterbeheerders, waarin die onderzoeksactiviteiten worden gebundeld of gecoördineerd die door gemeenschappelijke uitvoering een meerwaarde of een kostenoptimalisatie veroorzaken. In deze organisatie zullen de huidige activiteiten van STORA en SAMWAT worden opgenomen naast nieuwe activiteiten die vooral gericht zijn op integraal waterbeheer.

Het onderzoek moet zich gaan richten op het bieden van inzicht in de watersystemen en het ontwikkelen van optimale beheerssystemen, rekening houdend met alle betrokken aspecten. De relatie met de beheerspraktijk staat centraal.

Deelnemers zijn waterbeheerders (waterschappen, rijk, provincies en gemeenten) terwijl andere betrokkenen via inhoudelijke, financiële of personele inbreng in projecten kunnen participeren. De wijzigingen in de structuur bieden tevens mogelijkheden om tot verbeteringen te komen als werkoptimalisatie, versterking van de kennis van en de interesse in de samenhang van diverse aspecten van het waterbeheer en betere communicatie en dienstverlening.

Als werknaam voor de nieuwe organisatie is STOWAT gekozen dat als Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer kan worden gelezen, maar ook als samentrekking van STORA en SAMWAT.

Het Bestuur van de Unie van Waterschappen heeft aan de opsteller van deze notitie gevraagd om dit proces met voorstellen voor de structurering mede vorm te geven. Gebruik is gemaakt van het materiaal dat door de ambtelijke adviesgroep, de afzonderlijke organisaties en een aantal andere nauw betrokkenen bijeen is gebracht.

De vraagstelling bevatte de navolgende aspecten:

- analyse van de huidige bestuurlijke, financiële en organisatorische situatie;
- opstellen van de toekomstige bestuurlijke, financiële en organisatorische structuur;
- analyse van de huidige personeelsopbouw en onderzoekstructuur STORA en SAMWAT;
- opzet van de toekomstige personeelsopbouw, onderzoekstructuur en ruimtebehoefte;
- de relatie met het Uniebureau;
- bepaling van de financiële bijdragen van partners en opdrachtgevers;
- een en ander nader uit te werken, zo mogelijk in varianten, en gericht op een optimale bestuurs- en werkstructuur.

1.2 Integratie van onderzoeksactiviteiten

Toegepast onderzoek op het terrein van het waterbeheer heeft een directe relatie met de waterbeherende instanties. Een organisatie voor dit onderzoek zal dus een nauwe organisatorische binding moeten hebben met de waterbeheerders.

Momenteel is het onderzoeksterrein verdeeld over verschillende kleine organisaties met verschillende bindingen, hetgeen onduidelijk en inefficiënt werkt.

De beleidsuitgangspunten voor integraal waterbeheer, gebaseerd op de 3e nota Waterhuishouding, leiden tot geïntegreerde planvorming en vereisen meer inzicht in de consequenties van een gebiedsgericht, samenhangend beheer waarbij de klassieke indeling bij oppervlaktewaterbeheer in waterkwantiteit en waterkwaliteit wordt doorbroken.

Afweging bij integrale planvorming heeft onder meer betrekking op afwatering, voorkoming van verdroging, ontwikkeling van landschap en natuur, herstel of behoud van ecologische structuren, relaties afvalwaterstromen en oppervlaktewater, zowel via het effluent van afvalwaterzuiveringsinstallaties (awzi's), als via overstorten, verbetering kwaliteit door filtering eigen en gebiedsvreemd water, consequenties waterbodembodem, uitspoeling, oeverdetaillering enzovoorts.

Traditioneel werd vanuit het waterkwaliteitsbeheer vooral gekeken naar de zuivering van afvalwater als basis voor het effluent. Vanuit het waterkwantiteitsbeheer werd vooral gekeken naar de eisen die een doelmatige agrarische exploitatie stelden.

Integraal waterbeheer gaat aanmerkelijk verder en om dat mogelijk te maken zal het onderzoek ook integraal moeten worden gezien naast specifieke deelgebieden. De ecologische aspecten van inrichting en beheer zullen daarbij centraal staan. Toegepast onderzoek ten behoeve van het waterbeheer zal dan ook die integrale benadering als uitgangspunt moeten nemen en zich richten op de vele relaties in het waterbeheer en met de randaspecten.

Onderzoek op het gebied van waterbeheer vindt momenteel verspreid plaats.

STORA heeft zich vooral gericht op transport en zuivering van afvalwater en slibverwerking; tevens is een begin gemaakt op het terrein van de ecologische beoordeling van oppervlaktewater. SAMWAT heeft zich gericht op de bundeling en signalering van leemten in kennis en de verstrekking van informatie op het gebied van onderzoek en computer-modellen voor waterbeheer.

Daarnaast vindt onderzoek plaats bij o.a. Rijkswaterstaat-RIZA (V&W), RIVM (VROM), KIWA (Waterleidingbedrijven), Waterloopkundig Laboratorium, Staring Centrum en bij diverse universiteiten en enkele ingenieursbureaus veelal in opdracht van voornoemde organisaties.

Bij de structurering van een nieuw instituut zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- een nauwe relatie tussen de waterbeherende organisaties en het voor hen relevante onderzoek;
- versterking van de onderzoeksactiviteiten door het tegengaan van versnippering en het verbeteren van de informatie;
- versterking van een integrale benadering van waterbeheer;
- een zo eenvoudig mogelijke structuur.

2. STORA

2.1 Huidige situatie

De STORA is een stichting met een algemeen bestuur bestaande uit vertegenwoordigers van alle waterkwaliteitsbeherende waterschappen, provincies, gemeenten, rijk (V&W en VROM), bedrijfsleven en ingenieurbureaus. De financiële middelen worden bijgedragen door een bedrag per vervuilingseenheid (v.e.) te betalen door de regionale waterkwaliteitsbeheerders (waterschappen, 3 provincies en de gemeente Amsterdam); het rijk draagt via Rijkswaterstaat structureel bij met een jaarlijkse bijdrage en tevens via participatie in projecten. De andere deelnemers in de STORA dragen financieel niet bij. Door het algemeen bestuur (AB) wordt een dagelijks bestuur (DB) gekozen, bestaande uit drie waterschapsvertegenwoordigers en telkens één vertegenwoordiger van Rijkswaterstaat (RIZA), respectievelijk de provincies, gemeente Amsterdam en het bedrijfsleven. De voorzitter (waterschap) en de penningmeester (Amsterdam) worden in functie gekozen. De voorzitter vertegenwoordigt onder meer de STORA naar buiten toe en de penningmeester is eerste verantwoordelijke voor het financieel beheer.

Het bureau bestaat uit een directeur, tevens secretaris van het bestuur, een wetenschappelijk hoofdmedewerker en een secretaresse, die allen in vaste dienst zijn van de Unie van Waterschappen en ter beschikking staan van de STORA.

De STORA is gehuisvest bij het Bureau van de Unie van Waterschappen.

De STORA kent een onderzoeks-adviescommissie (OAC) die adviseert over het onderzoekprogramma onder extern voorzitterschap (universiteit), waarin vooral stafmedewerkers van de waterbeheerders zitting hebben.

De onderzoeksprojecten worden in opdracht door derden uitgevoerd en begeleid door een commissie van deskundige betrokkenen, waarbij tevens een bureaumedewerker. De projecten zijn grotendeels geclusterd binnen stuurgroepen, waarbij deels aparte financiering en centrale projectleiding plaatsvindt.

De onderzoeksprojecten van STORA liggen voor 90 % op het gebied van de afvalwaterzuivering c.a. en voor circa 10 % op het gebied van het ecologisch beheer van het oppervlaktewater. De onderzoeksrapporten van de STORA vinden een ruime verspreiding in Nederland en in een enkel geval buiten de landsgrenzen.

De jaaromzet bedraagt circa f 6.500.000 .

2.2 Commentaar

Een deel van de in het bestuur van de STORA vertegenwoordigde organisaties verzorgt geen bijdrage in de financiële middelen, te weten: de gemeenten (uitgezonderd Amsterdam), de 9 niet-kwaliteitsbeherende provincies, het bedrijfsleven en de ingenieurbureaus. Sommige deelnemers in bestuur of adviescommissie zijn belanghebbend bij opdrachten (ingenieurbureaus en universiteiten) of als heffingsplichtige (bedrijfsleven).

De structurele financiële inbreng van de regionale waterbeheerders (waterschappen, 3 provincies en Amsterdam) vindt plaats op basis van het aantal v.e.'s. Dit is een duidelijke relatie, omdat de kosten van het onderzoek daarmee evenredig zowel naar belang als naar draagkracht over de betrokkenen wordt verdeeld.

Naast een vaste rijksbijdrage (via V&W), vindt van rijkswege participatie via financiële en personele inbreng plaats in specifieke onderzoeksprojecten (bijvoorbeeld RWZI 2000).

In de provincies Groningen, Friesland en Utrecht die thans nog het waterkwaliteitsbeheer verzorgen, zijn ontwikkelingen gaande om deze taak aan waterschappen over te dragen.

Een scheiding tussen enerzijds deelnemers (structurele financiële bijdrage, bestuursinvloed) en anderzijds participanten (financiële, materiële en/of personele bijdrage in projecten) zal een duidelijker beeld van het karakter van betrokkenheid geven.

De taak van het algemeen bestuur is de vaststelling van begroting (en daarmee de bijdragen van de deelnemers), jaarrekening en onderzoekprogramma op basis van voorstellen van het DB. Daarmee controleert ze in feite het DB. Het dagelijks bestuur zet de hoofdlijnen uit, leidt de organisatie en controleert de directeur en daarmee het bureau. Aangezien de beslissing over de bijdragen door de deelnemers zelf moet worden genomen, het AB kan deelnemers niet binden, is het AB een tussenstation in de besluitvormingsstructuur. Het is de vraag of de dubbele bestuursstructuur (db en ab) niet kan worden vervangen door één enkele.

Alle deelnemers en andere belanghebbenden zijn in het AB vertegenwoordigd, waardoor dit college een mogelijkheid biedt tot het intensiever betrekken van de waterkwaliteitsbeheerders bij het onderzoek; dus een vorm van participatie. In de praktijk blijkt dit in de circa twee jaarlijkse vergaderingen nauwelijks te functioneren zodat deze functie weinig effect heeft.

De penningmeester draagt de financiële verantwoordelijkheid op basis van de administratieve werkzaamheden van de directeur. Dit is een moeilijke constructie, omdat de "afstand" van de penningmeester tot het financiële werk in de organisatie te groot is. Feitelijk is sprake van een delegatie aan de directeur die daardoor zowel de opdrachten, controle daarop als de betalingen verzorgt, waardoor geen scheiding aanwezig is tussen opdrachtverantwoordelijkheid en financiële administratie.

Naast scheiding van financiële functies, kan door uitbesteding (bijvoorbeeld aan het Uniebureau) ook kennis en ervaring beter worden benut.

Deelnemers brengen op verschillende wijze menskracht en expertise in de STORA in, hiermee worden zowel de mogelijkheden tot onderzoek groter als de relatie met de deelnemers versterkt.

Door de zware bestuurlijke structuur en de behoefte om een grote kring van betrokkenen in het werk te laten participeren, heeft de STORA bureaucratische kenmerken gekregen. Naast een DB is er een groot AB met plaatsvervangers, een onderzoekadviescommissie, stuurgroepen en begeleidingscommissies die niet alleen deels hetzelfde terrein bestrijken, maar ook in een aantal gevallen uit dezelfde personen bestaan, deels om de verschillende groepen te coördineren.

De OAC is in haar functioneren steeds minder onderzoek-stimulerend en steeds meer participerend gaan werken vanuit directe belangen van de betrokken organisaties. De samenstelling is dan ook meer gericht op een brede (regionale) vertegenwoordiging dan op onderzoeksinitiatief.

De begeleiding van projecten, clusters van projecten (stuurgroepen) en de OAC, hebben geleid tot een groot aantal groepen die meer participerend dan onderzoeksgericht werken. De bureaucratische gevolgen: vergaderingen, vergaderverslagen, proceduredtijd, tijdsbeslag van medewerkers enzovoorts, hebben de organisatie traag gemaakt. Het aantal stappen in een besluitvormingsproces is groot, met als meest extreme situatie 9 niveaus in besluitvorming: onderzoeker - begeleidingsgroep - projectleider - stuurgroep - STORA bureau - OAC - db - ab - deelnemers.

De structuur moet worden vereenvoudigd en verhelderd en meer inhoudelijk gericht, waarbij overigens de participatie van de betrokkenen dient te worden gewaarborgd omdat alleen de wisselwerking tussen praktijk en onderzoek tot een optimaal resultaat kan leiden.

De kwaliteit van het onderzoekswerk van STORA wordt in- en extern positief beoordeeld. Dit leidt tot de voorlopige conclusie dat het lopende onderzoekpakket van de STORA in de STOWAT dient te worden voortgezet, maar dat de organisatorische structuur dient te worden aangepast.

3. SAMWAT

3.1 Huidige situatie

SAMWAT is een samenwerkingsverband zonder rechtspersoonlijkheid tussen de Unie van Waterschappen, het IPO, de Rijkswaterstaat en enkele ministeries onder leiding van "de Commissie SAMWAT" van het Klein Comité CHO-TNO (CSKC). De werkzaamheden vinden plaats bij het TNO die ook personeel en financiën verzorgt. De financiële structuur is tijdelijk en loopt in 1991 af; SAMWAT zal dan ook als zelfstandige organisatie eindigen. Een deel van haar taken zal in de nieuwe organisatie kunnen worden voortgezet. Tot eind 1991 zijn er via het TNO arbeidscontracten voor wetenschappelijk medewerkers en een secretaresse, daarnaast worden thans werkzaamheden via aflopende deelcontracten en externe uitbesteding uitgevoerd.

Dienstverlening door verspreiding van de informatie is de essentie van de SAMWAT activiteiten. Hiertoe richt het zich op informatie over onderzoek op het terrein van water- en milieubeheer in Nederland door middel van het verzamelen van gegevens, het opzetten van bestanden en het bijhouden (actualiseren) van deze bestanden.

Het betreft informatie over onder meer lopend en voorgenomen onderzoek, expertise (wie beschikt over wat voor deskundigheid op welk terrein?), computermodellen (met gedetailleerde beschrijving van eigenschappen) en literatuur (met de nadruk op toegankelijke maar niet gepubliceerde informatie).

Er is samenwerking met het CIMI (Centrale Ingang Milieu Informatie; een VROM-initiatief) voor uitwisseling van informatie en centralisatie van watermilieumodellen bij SAMWAT.

Met het Staring Centrum is er een overeenkomst voor de literatuurbestanden.

Er wordt met het CID TNO (Centrum voor Informatie en Documentatie TNO) samengewerkt voor het gezamenlijk binnenhalen van onderzoeksinformatie bij o.a. waterschappen.

De jaaromzet bedraagt circa f 600.000.

3.2 Commentaar

De structuur, zonder sterke organisatorische relaties met het praktische waterbeheer, maakt SAMWAT tot een wat vage organisatie. Een goede inbedding in de structuur van de waterbeheerders is nodig om een betere basis te krijgen.

De direct voor het waterbeheer essentiële activiteit van SAMWAT is de informatievoorziening/dienstverlening op het gebied van onderzoek, computermodellen en expertise van personen/instellingen. Een goed toegankelijk informatie-systeem voor waterbeheer wordt met de verdere ontwikkeling van integraal waterbeheer van meer belang, zowel voor het verder programmeren van onderzoek (interne functie), als extern gericht naar de waterbeheerders.

Er wordt vanuit een integrale benadering gewerkt waarbij de relatie oppervlaktewater, grondwater, afvalwater en omgeving vanzelfsprekend is: dit kan een steun zijn om de nog aanwezige barrières tussen zuiveringsbeheer, agrarisch-/kwantiteitsbeheer en integraal waterbeheer in de onderzoek sfeer verder te slechten.

Door interne efficiency van het huidige SAMWAT-bureau, is met bescheiden financiële middelen veel werk verzet. Continuïteit in de aanwezige know-how en de gegevensbestanden is echter sterk persoonsgebonden evenals het verzamelen van informatie van derden.

De informatievoorziening/dienstverlening wordt door regionale waterbeheerders veelal positief beoordeeld, dit leidt tot de voorlopige conclusie dat STOWAT vanaf januari 1992 het voornoemde informatiesysteem overneemt en bijhoudt. Om genoemde activiteiten zinvol door te zetten is het minimaal nodig dat de betrokken wetenschappelijk medewerker een contract wordt aangeboden naast het opvoeren van een begrotingspost van f 250.000 voor in te huren krachten en uitbesteed werk. Gedurende 1992 kan worden gezien in hoeverre verdere uitbouw als integraal onderdeel van de nieuwe organisatie kan plaats vinden.

4. NIEUWE ORGANISATIE

4.1 Doelstelling

DE STICHTING TOEGEPAST ONDERZOEK WATERBEHEER, STOWAT, is een stichting ten behoeve van onderzoek voor integraal waterbeheer van (binnen)watersystemen in de ruimste zin (oppervlaktewater, afvalwater en grondwater) gericht op alle bepalende en beïnvloedende factoren van watersystemen ten behoeve van een optimaal functioneren van het waterbeheer.

De STOWAT vervult deze functie door middel van:

- stimuleren en (laten) uitvoeren van toegepast onderzoek;
- documenteren en verstrekken van informatie over onderzoek, modellen en expertise;
- versterken van inzicht in de samenhang van watersystemen;

De STOWAT is gericht op een integrale benadering van het onderzoek en streeft daarom naar bundeling en/of samenwerking met andere organisaties die werkzaam zijn op dit terrein. Deelnemers brengen onderzoek van gemeenschappelijk belang in het instituut in.

De organisatie wordt gesticht en financieel en inhoudelijk gevoed door belanghebbende waterbeherende instanties die een structurele jaarlijkse bijdrage voor de werkzaamheden ter beschikking stellen. Dit zijn alle Nederlandse waterschappen, de gemeente Amsterdam (Dienst Waterbeheer), de waterkwaliteitsbeherende provincies Groningen, Friesland en Utrecht en het rijk, vertegenwoordigd door Rijkswaterstaat-RIZA.

Het rijk brengt een vaste financiële bijdrage in die in tegenstelling tot de andere waterbeheerders niet kwantitatief aan haar waterbeheer of de WVO-heffing is gerelateerd.

De STOWAT zal in eerste instantie zich direct op de onderzoeksbehoeften van voornoemde deelnemers richten. Daartoe kunnen ook samenwerkingsovereenkomsten met hen of derden gesloten worden voor gezamenlijke projecten (participatie) met een aparte financierings- en personele structuur voorbeeld hiervan is het rijk met RWZI 2000.

Inbreng vanuit de STORA bestaat uit de onderzoeksclusters:

- RWZI 2000 (afvalwater);
- PNs 1992 (afvalwater);
- Emissies uit land- en tuinbouw (oppervlaktewater);
- Ecologische beoordeling en beheer (oppervlaktewater).

Inbreng vanuit SAMWAT bestaat uit de informatiesystemen voor:

- onderzoek en literatuur;
- computermodellen;
- expertise.

Op basis van het rapport van het Staring Centrum en een steekproef zijn ondermeer de volgende nieuwe onderzoeksprojecten voor waterkwantiteit naar voren gebracht:

- invloed van onderhoud op capaciteit en ecologische functie (direct te relateren aan het lopende STORA onderzoek betreffende ecologische beoordeling en beheer);
- vorming en verwerking van bagger;
- modelleren van waterbeheer.

In deze opsomming ontbreekt helaas het grondwater, omdat de grondwaterbeheerders (provincies, IPO) geen interesse hebben voor gezamenlijke activiteiten door STOWAT op dit terrein. Het IPO geeft de voorkeur aan eigen regionaal onderzoek of centraal via de waterleidingbedrijven (KIWA). Dit betekent een hiaat in het onderzoek ten behoeve van het integraal waterbeheer. Dit hiaat dient te worden overbrugd door contact te onderhouden over de ontwikkelingen rondom het onderzoek van grondwater door samenwerking met onder andere het KIWA. Het is echter zinvol grondwater niet uit de doelstelling te laten vervallen gezien de nauwe relatie met oppervlaktewater.

Aangezien de provincies het onderzoek ten behoeve van het grondwaterbeheer niet structureel willen inbrengen in de STOWAT, zullen deze met uitzondering van de waterkwaliteitsbeherende, geen deelnemer van de STOWAT zijn. Hierdoor ontstaat wel een hiaat t.a.v. grondwater in het onderzoek ten behoeve van integraal waterbeheer.

De gemeenten, als rioolbeheerders betrokken bij afvalwater, hebben financieel geen directe relatie met STOWAT. Via contacten en participatieprojecten met RIONED, RIVM, VNG, VROM en dergelijke (bijvoorbeeld NWRW) kan voor dit hiaat het samenwerkingskader worden gevonden.

Om tot een integrale benaderingen te komen zal de STOWAT geen optelsom moeten worden van de afzonderlijk ingebrachte activiteiten, maar deze samenvoegen in de organisatiestructuur waardoor de samenhang duidelijk wordt en de delen elkaar gaan versterken. Het nieuwe instituut zal dan ook direct een samenhangend onderzoeksprogramma moeten uitwerken.

4.2 Juridische Structuur

Deelnemers met een structurele financiële bijdrage zijn de waterschappen (kwaliteit, kwantiteit en all-in), Rijkswaterstaat, als all-in waterbeheerder van de binnenwateren, de gemeente Amsterdam, met een eigen afvalwatersysteem, en de provincies Groningen, Friesland en Utrecht voor zolang deze als regionale waterkwaliteitbeheerders functioneren. De plaats van deze provincies is, zoals thans te overzien, van tijdelijke aard.

Voor de juridische structuur komen de varianten "onderdeel Uniebureau", of een zelfstandige structuur in de vorm van vereniging, stichting, of b.v./n.v. in aanmerking:

1. Een afdeling van het Bureau van de Unie van Waterschappen heeft een eenvoudige structuur en duidelijke zeggenschap vanuit de waterschappen als voordeel. Een nadeel is dat een eigen identiteit ontbreekt en dat het voor de waterbeheerders buiten de Unie (3 provincies, Rijkswaterstaat en Amsterdam) moeilijk wordt om aan het instituut mee te werken, omdat de praktische zeggenschap eenzijdig wordt bepaald door de waterschappen. Tevens is de Unie vooral belangenbehartiger en kent geen onderzoeksmentaliteit, -traditie en -organisatie.
2. Een vereniging heeft een nauwe band met zijn leden. Het bestuur wordt direct door de leden gecontroleerd. Aangezien de activiteiten van het instituut zelfstandig en innoverend van aard moeten zijn met een beperkte algemene relatie met de achterban, contacten gaan immers via specifieke projecten, is de verenigingsvorm minder logisch en log.
3. Een stichting kent een zelfstandig bestuur. De relatie met en invloed van de achterban gaat via afspraken over de financiële bijdragen op basis van het werkprogramma. Een praktische afstand tussen bureau/bestuur en betrokkenen kan in de directe werksfeer goed in stand worden gehouden, door vaststelling van de ter beschikking te stellen geldmiddelen zijn controle en invloed van deelnemers verzekerd.
4. Een b.v. of n.v. gaat qua zelfstandigheid nog verder. Het bestuur ligt in handen van de directeur; de aandeelhouders hebben slechts beperkte relatie met het instituut. Hierbij is de invloed van de deelnemers dus zeer beperkt. Deze rechtsvorm is vooral geschikt voor activiteiten waarbij optimalisatie door winst stuurmiddel is en van een scherpe scheiding tussen kapitaal (aandeelhouders) en activiteiten sprake is. Dit is in kwestie niet het geval.

Gezien het voorstaande en gelet op de praktische ervaringen met de STORA is de Stichtingsvorm een juist midden tussen afhankelijkheid en zelfstandigheid voor de STOWAT. Een aparte stichting heeft zowel voordelen voor de buitenwacht (participatieprojecten niet bij de Unie maar bij stichting onderbrengen) als intern (eenduidige doelstelling en eenvoudige organisatorische structuur).

4.3 Deelnemers, participanten en financiële middelen

De inkomsten van STORA en SAMWAT kennen verschillende elementen. Er zijn bijdragen direct van waterkwaliteitsbeheerders (STORA, gebaseerd op aantal v.e.'s) of indirect van waterschappen (SAMWAT via Unie); er zijn "vaste" jaarlijkse bijdragen (V&W/Rijkswaterstaat) en er zijn bijdragen voor specifieke onderzoeksprojecten (participatie).

De financiële middelen van de STOWAT bestaan enerzijds uit structurele jaarlijkse bijdragen van deelnemers en anderzijds uit bijdragen van participanten gericht op een specifieke activiteit, bijvoorbeeld onderzoeksclusters.

Deelnemers, met een structurele jaarlijkse bijdrage, in de STOWAT zijn:

- de Waterschappen;
- Rijkswaterstaat;
- gemeente Amsterdam;
- provincies Groningen, Friesland en Utrecht (voor zolang nog waterkwaliteitsbeheerder).

Bijdragen van de waterschappen worden via de Unie van Waterschappen geregeld door meeliften bij de inning van de Unie-contributie (basis aantal v.e.'s respectievelijk hectares).

Bijdragen van de gemeente Amsterdam en de provincies Groningen, Friesland en Utrecht worden op basis van het aantal v.e.'s bepaald en Rijkswaterstaat brengt een vast bedrag in.

Jaarlijks wordt een begroting en een meerjaren(beleids)plan vastgesteld na overleg met de deelnemers en participanten, waarin de activiteiten, de kosten en de kostendragers zijn opgenomen. Na afloop van elk kalenderjaar wordt een jaarrekening en -verslag uitgebracht.

Afspraken over financiële en andere participatie vindt per project plaats met de direct betrokkenen, ook van buiten de kring van deelnemers, zoals bijvoorbeeld de ministeries van V&W, VROM en L&N, gemeenten en provincies. Naast deelnemers en participanten kunnen derden zich via een abonnementsbijdrage verzekeren van toezending van de rapporten en andere informatie.

Voor 1992 wordt uitgegaan van de bestaande bijdrageregeling van de STORA, aangevuld met een bijdrage van f 300.000 als zijnde de eerste aanzet voor een onderzoeksbijdrage van de waterkwaliteitsbeheerders (voorstel 5 cent per ha). Een bijdrage via abonnementen op rapporten en andere informatie door niet deelnemers en overige inkomsten is op f 100.000 gesteld.

Dit leidt tot het volgende samengevatte begrotingsvoorstel voor 1992:

Inkomsten 6.980.000

- Rijkswaterstaat	1.100.000
- Waterkwaliteitsbeheerders (waterschappen, Amsterdam, Friesland, Groningen, Utrecht)	5.100.000
- Waterkwaliteitsbeheerders (waterschappen)	300.000
- Korrelreactor	380.000
- Abonnementen en overige	100.000

Uitgaven 6.980.000

- Algemeen (o.a. personeel)	600.000
- Informatie en dienstverlening	250.000
- Zuivering en slib	4.460.000
- Oppervlaktewater	1.320.000
- Nieuw onderzoek	150.000

4.4 Bestuur

De deelnemers met een structurele jaarlijkse bijdrage dienen invloed te krijgen in het bestuur door het recht (dagelijks) bestuursleden te benoemen.

Een slagvaardig (dagelijks) bestuur moet niet te groot zijn; anderszins moeten de deelnemers naar hun belang (begroting en dus bijdragen) bestuurlijk betrokken worden bij de STOWAT wat bij een te afstandelijke benadering teloor gaat.

Hiervoor kunnen twee modellen dienst doen:

1. door boven het (dagelijks) bestuur een algemeen bestuur te formeren waarin alle deelnemers (of gebundelde vertegenwoordigingen) die structureel jaarlijks bijdragen met zeggenschap over begroting en bijdrage (model STORA).
2. door een duidelijke relatie met bestaande structuren (bijvoorbeeld algemeen bestuur Unie van Waterschappen) te leggen met een schriftelijke ronde t.a.v. begroting/bijdrage langs de afzonderlijke deelnemers.

De structurering van een algemeen bestuur van alle deelnemers is problematisch gezien het grote aantal waterschappen, bij STORA was het met één vertegenwoordiger voor drie provincies, rijkswaterstaat, Amsterdam en 21 waterschappen al weinig werkbaar. Indien voor een getrappt systeem wordt gekozen moet er worden teruggekoppeld van dagelijks bestuur naar algemeen bestuur naar tussentrap naar bestuur waterbeheerder. Dit kan eenvoudiger via het tweede model. Aangezien het gaat om onderzoek dat voor alle waterschappen van belang is en deze zich gebundeld hebben in de Unie van Waterschappen, is de Unie het aangewezen orgaan om de belangen van alle waterschappen in het nieuwe instituut te waarborgen. De algemene bestuursvergaderingen van de Unie (voorbereid door de commissies) zijn dan het forum voor de waterschappen om hun invloed te bundelen. Hierdoor ontstaan geen nieuwe en door omvang en coördinatie lastige structuren.

Naast de waterschappen, zijn Rijkswaterstaat, de gemeente Amsterdam en (zolang het waterkwaliteitsbeheer nog niet is overgedragen aan waterschappen) de provincies Groningen, Friesland en Utrecht de partners die in het bestuur moeten zijn vertegenwoordigd.

De voorkeur gaat uit naar een enkelvoudig bestuur, dus geen apart algemeen bestuur. Indien dit niet wordt overgenomen kan het voorstel ook dienst doen voor het dagelijks bestuur.

Het bestuur van de STOWAT bestaat uit 5 tot 7 leden te weten:

- *Rijkswaterstaat-RIZA benoemt één bestuurslid;*
- *gemeente Amsterdam benoemt één bestuurslid;*
- *de provincies Groningen, Friesland en Utrecht (zolang deze nog waterkwaliteitsbeheerder zijn) benoemen gezamenlijk één bestuurslid;*
- *(het ab van de Unie van) Waterschappen benoemt de overige bestuursleden;*
- *het bestuur benoemt uit haar midden een voorzitter (uit de door de Unie aangewezen bestuurders) en een penningmeester.*

Het bestuur is verantwoordelijk voor de activiteiten van de STOWAT, in het bijzonder financiën, benoeming/ontslag personeel en werkprogramma. Het bestuur doet jaarlijks aan de deelnemers en participanten voorstellen voor structurele en participerende bijdragen en stelt op basis hiervan een jaarbegroting en meerjarenplan vast. Jaarlijks brengt het bestuur een jaarrekening en -verslag uit.

4.5 Personeel

De aard van de inhoudelijke activiteiten zijn organisatorisch, analyserend, informierend, sturend en dergelijke. Dit type werkzaamheden eist een flexibele personeelsopbouw, naast continuïteit is enige doorstroming nuttig voor nieuwe ideeën en ontwikkelingen. Wisselingen in benodigde kwantitatieve en kwalitatieve capaciteit moeten kunnen worden opgevangen.

Om deze flexibiliteit mogelijk te maken dienen de arbeidsovereenkomsten hiervan uit te gaan.

Hoewel een gelijke regeling voor nieuwe en "oude" personeelsleden is te prefereren, zullen bestaande arbeidsovereenkomsten van overkomende medewerkers van STORA ongewijzigd worden overgenomen voor de duur van die overeenkomst.

Medewerkers worden op contractbasis "voor bepaalde tijd", zijnde de duur van de betreffende werkzaamheden, door de STOWAT aangesteld waarbij een differentiatie mogelijk is naar functie en vanwege de continuïteit. Eventuele verlenging van een contract geschiedt niet automatisch. Sociale voorzieningen (ziektelasten, pensioen) worden via particuliere verzekering geregeld.

Het personeelsbestand wordt in de begroting vastgelegd op basis van het meerjarenplan. Voor het eerste jaar, 1992, wordt uitgegaan van een viertal wetenschappelijke medewerkers (universitair of HBO niveau) en één administratieve medewerker. Dit is gebaseerd op de huidige situatie van de STORA waarbij behoefte is aan een extra medewerker en een medewerker van SAMWAT.

Eén der medewerkers heeft de functie van directeur. Naast de directe eigen werkzaamheden heeft hij de dagelijkse leiding van de activiteiten van de stichting; hij legt verantwoording af aan het bestuur, hij is secretaris van het bestuur en bereidt de bestuursvergaderingen voor. Het personeel van de STOWA (het bureau) is vooral organisatorisch en coördinerend werkzaam. Onder leiding van de directeur wordt gezamenlijk de verantwoordelijkheid gedragen voor alle activiteiten en de onderlinge verdeling van de werkzaamheden. Dit zal zodanig moeten worden uitgewerkt dat de samenhang tussen de verschillende aspecten is gewaarborgd; dus géén aparte STORA respectievelijk SAMWAT afdelingen. Zowel de onderzoeksprogrammering, de projectbegeleiding als het informatie/dienstverlenings-aspect is, met inachtneming van een goede werkverdeling, een zaak van alle betrokkenen.

Waar mogelijk en efficiënt worden werkzaamheden op contractbasis uitbesteed aan ingenieursbureaus, universiteiten en dergelijke of via kortlopende (arbeids)overeenkomsten, ook behoort uitbesteding aan deelnemers tot de mogelijkheden.

4.6 Relatie met andere organisaties

Het personeel van de nieuwe stichting richt zich op de hoofdtak, te weten: de organisatie van het integraal onderzoek. Onderbrenging van de financiële administratie c.a. en het personeelsbeheer als dienstverlening bij het Uniebureau is zowel qua werkzaamheden als qua controle zinvol. Daarnaast kan gebruik worden gemaakt van de faciliteiten van het Uniebureau op administratief e.d. gebied.

Voor o.m. symposia, rapportages en informatie tevens nauw worden samengewerkt met instellingen als Rijkswaterstaat-RIZA, het N.V.A., CHO-TNO e.d.

Het bureau van de Unie van Waterschappen verzorgt als dienstverlening aan de STOWAT de financiële administratie, de huisvesting en het personeelsbeheer, met inbegrip van de bijdragen van deelnemers en betalingen. Deze dienstverlening van het Uniebureau voor de STOWAT worden, vanwege administratieve en fiscale eenvoud, niet apart verrekend tenzij uitdrukkelijk overeengekomen. Deze kosten zijn onderdeel van de inbreng van de waterschappen en worden via een beperkte toeslag (voorstel: 5%) op het bedrag per v.e. voor de andere deelnemers gecorrigeerd.

Voor verspreiding van informatie en publiciteit zal gebruik worden gemaakt van H₂O en Waterschapsbelangen.

4.7 Begeleidings- en advies-structuur

De onderzoeksprojecten worden zo mogelijk inhoudelijk gebundeld naar een beperkt aantal (3 tot 4) aandachtsgebieden waaraan een stuurgroep leiding geeft. Een stuurgroep bestaat uit maximaal 7 leden waaronder een voorzitter en een secretaris/projectleider. De samenstelling is zodanig dat de financiële participanten en de (begeleiding van) lopende projecten uit het aandachtsgebied vertegenwoordigd zijn.

Elk project of combinatie van projecten heeft een begeleidingscommissie van tenminste 2 en maximaal 5 leden. De begeleidingscommissie verzorgt voor het onderzoeksproject de inhoudelijke uitwerking, de planning en de voortgangscntrole in kwaliteit en tijd.

De stuurgroepen worden door het bestuur en de begeleidingscommissies door de stuurgroep samengesteld, waarbij zowel een relatie wordt gelegd met de direct betrokken organisaties als met de persoonlijke deskundigheid van de leden. De secretarissen/projectleiders van de stuurgroepen worden door deelnemende of participerende organisaties beschikbaar gesteld, dan wel extern gecontracteerd.

De stuurgroepen en begeleidingscommissies werken het betreffende onderzoeksprogramma uit; ze dragen zorg voor de inhoudelijke opzet van de (deel)opdrachten en de planning en voortgang (kwaliteit en tijd), wijzigingen en aanvullingen in het onderzoeksprogramma via een jaarlijkse evaluatie en een eindrapportage.

Als eerste aanzet voor de structuur wordt voorlopig uitgegaan van de stuurgroepen voor RWZI 2000 en PN's 1992. Het werkterrein van beide stuurgroepen kent veel gemeenschappelijke aspecten, maar de financiering is verschillend. Voor oppervlaktewater moet een stuurgroep worden ingesteld waarin de aanwezige en de nieuwe projecten moeten worden ondergebracht. Bij het instellen van nieuwe structuren moet de oude structuur meteen worden opgeheven of de uitlooptermijn ervan worden bepaald.

Ter inhoudelijke voorbereiding voor het jaarlijks bij te stellen meerjarenplan wordt door het bestuur telkenmale voor een periode van drie jaar een programmacommissie ingesteld met als taak een inhoudelijk advies uit te brengen voor een herzien onderzoeksprogramma voor de komende 5 tot 10 jaar. Deze programmacommissie vormt voor een korte periode een "denk-tank" voor het instituut. Leden van de commissie worden op persoonlijke titel gevraagd op basis van hun kennis, ervaring en gevoel voor nieuwe ontwikkelingen. Zij kunnen van binnen of buiten de kring van deelnemers en participanten komen. De commissie heeft een voorzitter en 4 tot 6 andere leden, het secretariaat wordt door het bureau verzorgd.

Het lopende meerjarenplan en de evaluaties van de stuurgroepen c.a. vormt het basismateriaal voor de programmacommissie. Onderdeel van het advies moet de relatie zijn van het eigen onderzoekprogramma met dat van anderen in binnen- en buitenland. Het advies van de commissie wordt voorzien van commentaar van de stuurgroepen en als basis gebruikt voor het door het bureau voor te bereiden en door het bestuur vast te stellen meerjarenplan.

Op korte termijn dient een eerste programma-commissie te worden ingesteld om op basis van de bestaande activiteiten een voorstel voor een geïntegreerd programma op te stellen.

Door de aangegeven sturings- en begeleidingsstructuur brengen deelnemers menskracht en expertise in het instituut in terwijl de betrokkenheid van de verschillende organisaties bij het onderzoek en de STOWAT worden vergroot. Participatie vindt via projecten en programmering plaats, waardoor dit direct op het werkniveau is gericht.

4.8 Ruimtebehoefte

Voor een personeelsbezetting van 5 (permanente) personeelsleden, tijdelijke inzet van 2 personeelsleden en archiefruimte is netto ca 80 m2 benodigd.

Een bruto benadering van de benodigde ruimte, dus inclusief toegang, sanitair en dergelijke, is volledig afhankelijk van de situatie en dus niet in deze notitie te bepalen.

Er is vanuit gegaan dat vergader-accomodaties bij het Uniebureau of elders wordt gevonden.

4.9 Overgang STORA en SAMWAT naar STOWAT

Per 1 januari 1992 worden personeel, werkzaamheden en gegevens van de stichting STORA overgenomen door de STOWAT. De STORA blijft slechts bestaan als tussenstation voor financiering en dergelijke van de thans lopende samenwerkingsprojecten voor zover deze niet direct aan STOWAT kunnen worden overgedragen. STOWAT neemt alle rechten en verplichtingen van STORA over voor zover deze niet uitdrukkelijk hiervan worden uitgezonderd.

Per 1 januari 1992 worden de werkzaamheden en gegevens op het terrein van modellen waterbeheer, onderzoek- en expertise-informatie van SAMWAT overgenomen, waarna SAMWAT wordt opgeheven, zo mogelijk in samenhang met overname van resterende activiteiten door derden (CHO-TNO). De wetenschappelijk medewerker wordt vanwege STOWAT een arbeidscontract aangeboden.

Voor het jaar 1992 moet een voorlopige, nader te detailleren, organisatiestructuur worden ingevuld met functie- en taaktoedeling naar personeelsleden. Eind 1992 kan dan worden gezien of hierin nog wijzigingen moeten worden aangebracht voor de definitieve benoemingen.

5 UITVOERINGSSTAPPEN

Voor een goede en soepele overgang per 1 januari 1992 zijn de volgende stappen van belang:

1. Overeenstemming over doelstelling, structuur en werkwijze door de bestuurlijke overleggroep (Unie, Rijkswaterstaat, IPO, STORA en SAMWAT);
2. Besluitvorming en vorming voorbereidend bestuur (3 personen) door
DB en AB Unie van Waterschappen;
Rijkswaterstaat;
DB en AB STORA;
Klein Comité SAMWAT;
gemeente Amsterdam (niet in bestuurlijk overleg betrokken);
IPO en de provincies Groningen, Friesland en Utrecht.
3. Overeenstemming personeel STORA;
Arbeidsovereenkomst overkomend personeel SAMWAT;
Voorlopige functietoedeling en taakstelling personeel voor 1992;
4. Statuten en oprichting STOWAT;
5. Instelling ad-hoc programma-commissie;
Begroting en meerjarenplan 1992;
6. Benoeming definitief bestuur.

6. SAMENVATTING

DE STICHTING TOEGEPAST ONDERZOEK WATERBEHEER, STOWAT, is een stichting ten behoeve van onderzoek voor integraal waterbeheer van (binnen)watersystemen in de ruimste zin (oppervlaktewater, afvalwater en grondwater) gericht op alle bepalende en beïnvloedende factoren van watersystemen ten behoeve van een optimaal functioneren van het waterbeheer.

De STOWAT vervult deze functie door middel van:

- stimuleren en (laten) uitvoeren van toegepast onderzoek;
- documenteren en verstrekken van informatie over onderzoek, modellen en expertise;
- versterken van inzicht in de samenhang van watersystemen;

De STOWAT is gericht op een integrale benadering van het onderzoek en streeft daarom naar bundeling en/of samenwerking met andere organisaties die werkzaam zijn op dit terrein. Deelnemers brengen onderzoek van gemeenschappelijk belang in het instituut in.

Aangezien de provincies het onderzoek ten behoeve van het grondwaterbeheer niet structureel willen inbrengen in de STOWAT, zullen deze met uitzondering van de waterkwaliteitsbeherende, geen deelnemer van de STOWAT zijn. Hierdoor ontstaat wel een hiaat t.a.v. grondwater in het onderzoek ten behoeve van integraal waterbeheer.

De financiële middelen van de STOWAT bestaan enerzijds uit structurele jaarlijkse bijdragen van deelnemers en anderzijds uit bijdragen van participanten gericht op een specifieke activiteit, bijvoorbeeld onderzoeksclusters.

Deelnemers, met een structurele jaarlijkse bijdrage, in de STOWAT zijn:

- de Waterschappen;
- Rijkswaterstaat;
- gemeente Amsterdam;
- provincies Groningen, Friesland en Utrecht (voor zolang nog waterkwaliteitsbeheerder).

Bijdragen van de waterschappen worden via de Unie van Waterschappen geregeld door meeliften bij de inning van de Unie-contributie (basis aantal v.e.'s respectievelijk hectares).

Bijdragen van de gemeente Amsterdam en de provincies Groningen, Friesland en Utrecht worden op basis van het aantal v.e.'s bepaald en Rijkswaterstaat brengt een vast bedrag in.

Jaarlijks wordt een begroting en een meerjaren(beleids)plan vastgesteld na overleg met de deelnemers en participanten, waarin de activiteiten, de kosten en de kostendragers zijn opgenomen. Na afloop van elk kalenderjaar wordt een jaarrekening en -verslag uitgebracht.

Het bestuur van de STOWAT bestaat uit 5 tot 7 leden te weten:

- Rijkswaterstaat-RIZA benoemt één bestuurslid;
- gemeente Amsterdam benoemt één bestuurslid;
- de provincies Groningen, Friesland en Utrecht (zolang deze nog waterkwaliteitsbeheerder zijn) benoemen gezamenlijk één bestuurslid;
- (het ab van de Unie van) Waterschappen benoemt de overige bestuursleden;
- het bestuur benoemt uit haar midden een voorzitter (uit de door de Unie aangewezen bestuurders) en een penningmeester.

Het bestuur is verantwoordelijk voor de activiteiten van de STOWAT, in het bijzonder financiën, benoeming/ontslag personeel en werkprogramma. Het bestuur doet jaarlijks aan de deelnemers en participanten voorstellen voor structurele en participerende bijdragen en stelt op basis hiervan een jaarbegroting en meerjarenplan vast. Jaarlijks brengt het bestuur een jaarrekening en -verslag uit.

Medewerkers worden op contractbasis "voor bepaalde tijd", zijnde de duur van de betreffende werkzaamheden, door de STOWAT aangesteld waarbij een differentiatie mogelijk is naar functie en vanwege de continuïteit. Eventuele verlenging van een contract geschiedt niet automatisch. Sociale voorzieningen (ziektelasten, pensioen) worden via particuliere verzekering geregeld.

Het personeelsbestand wordt in de begroting vastgelegd op basis van het meerjarenplan. Voor het eerste jaar, 1992, wordt uitgegaan van een viertal wetenschappelijke medewerkers (universitair of HBO niveau) en één administratieve medewerker. Dit is gebaseerd op de huidige situatie van de STORA waarbij behoefte is aan een extra medewerker en een medewerker van SAMWAT.

Waar mogelijk en efficient worden werkzaamheden op contractbasis uitbesteed aan ingenieursbureaus, universiteiten en dergelijke of via kortlopende (arbeids)overeenkomsten, ook behoort uitbesteding aan deelnemers tot de mogelijkheden.

Het bureau van de Unie van Waterschappen verzorgt als dienstverlening aan de STOWAT de financiële administratie, de huisvesting en het personeelsbeheer, met inbegrip van de bijdragen van deelnemers en betalingen. Deze dienstverlening van het Uniebureau voor de STOWAT worden, vanwege administratieve en fiscale eenvoud, niet apart verrekend tenzij uitdrukkelijk overeengekomen. Deze kosten zijn onderdeel van de inbreng van de waterschappen en worden via een beperkte toeslag (voorstel: 5%) op het bedrag per v.e. voor de andere deelnemers gecorrigeerd.

Voor verspreiding van informatie en publiciteit zal gebruik worden gemaakt van H₂O en Waterschapsbelangen.

De onderzoeksprojecten worden zo mogelijk inhoudelijk gebundeld naar een beperkt aantal (3 tot 4) aandachtsgebieden waaraan een stuurgroep leiding geeft. Een stuurgroep bestaat uit maximaal 7 leden waaronder een voorzitter en een secretaris/projectleider. De samenstelling is zodanig dat de financiële participanten en de (begeleiding van) lopende projecten uit het aandachtsgebied vertegenwoordigd zijn.

Elk project of combinatie van projecten heeft een begeleidingscommissie van tenminste 2 en maximaal 5 leden. De begeleidingscommissie verzorgt voor het onderzoeksproject de inhoudelijke uitwerking, de planning en de voortgangscntrole in kwaliteit en tijd.

Ter inhoudelijke voorbereiding voor het jaarlijks bij te stellen meerjarenplan wordt door het bestuur voor ten hoogste drie jaar een ad-hoc programmacommissie ingesteld met als taak een inhoudelijk advies uit te brengen voor een herzien onderzoeksprogramma voor de komende 5 tot 10 jaar. Deze ad-hoc commissie vormt voor een korte periode een "denktank" voor het instituut. Leden van de commissie worden op persoonlijke titel gevraagd op basis van hun kennis, ervaring en gevoel voor nieuwe ontwikkelingen. Zij kunnen van binnen of buiten de kring van deelnemers en participanten komen. De ad-hoc commissie heeft een voorzitter en 4 tot 6 andere leden, het secretariaat wordt door het bureau verzorgd.

Op korte termijn dient een eerste ad-hoc programma-commissie te worden ingesteld om op basis van de bestaande activiteiten een voorstel voor een geïntegreerd programma op te stellen.

Per 1 januari 1992 worden personeel, werkzaamheden en gegevens van de stichting STORA overgenomen door de STOWAT. De STORA blijft slechts bestaan als tussenstation voor financiering en dergelijke van de thans lopende samenwerkingsprojecten voor zover deze niet direct aan STOWAT kunnen worden overgedragen. STOWAT neemt alle rechten en verplichtingen van STORA over voor zover deze niet uitdrukkelijk hiervan worden uitgezonderd.

Per 1 januari 1992 worden de werkzaamheden en gegevens op het terrein van modellen waterbeheer, onderzoek- en expertise-informatie van SAMWAT overgenomen, waarna SAMWAT wordt opgeheven, zo mogelijk in samenhang met overname van resterende activiteiten door derden (CHO-TNO). De wetenschappelijk medewerker wordt vanwege STOWAT een arbeidscontract aangeboden.

STRUCTUUR STOWAT:

